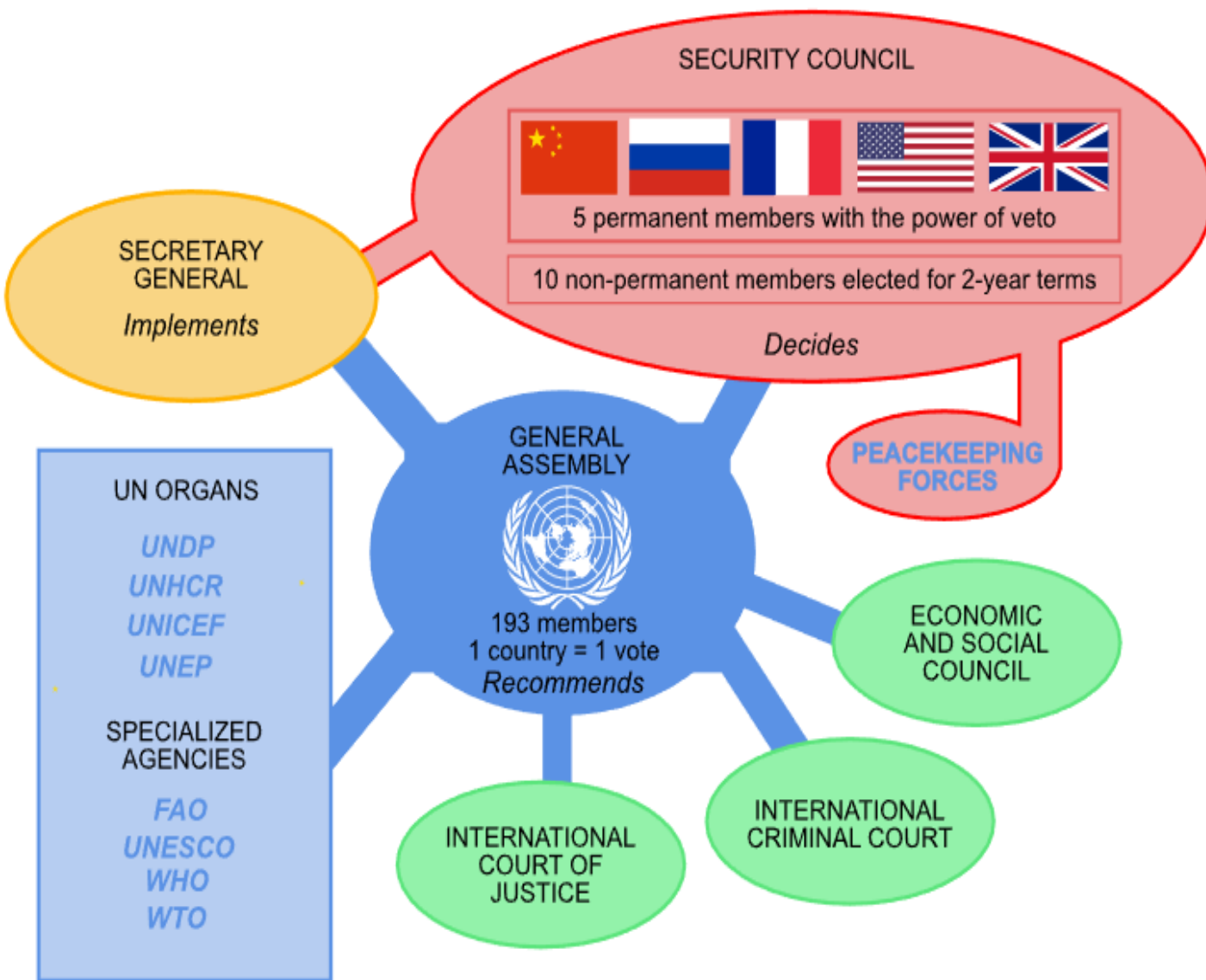

Лекція 8. Діяльність ООН у забезпеченні розширення прав та можливостей жінок у секторі безпеки і оборони

- 1. Роль ООН у формуванні та трансформації системи безпеки**
- 2. Резолюції ООН задля забезпечення розширення прав та можливостей жінок в секторі безпеки і оборони. Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”.**
- 3. Доповіді Генерального секретаря ООН про Реформування Сектору Безпеки**
- 4. Співпраця ООН Жінки з Україною**

- **ООН як провідна глобальна установа забезпечення міжнародної безпеки.** Організація Об'єднаних Націй та її органи відіграють важливу роль у запобіганні й усуненні міжнародних конфліктів і ситуацій, що можуть призвести до міжнародних непорозумінь або викликати міжнародний спір і продовження яких може загрожувати міжнародному миру і безпеці.
- Вирішення міжнародних спорів мирним шляхом здійснюється трьома головними органами ООН:
 - Радою Безпеки,
 - Генеральною Асамблеєю
 - Міжнародним судом

- в 1939 році Франклін Делано Рузвельт вперше ввів поняття «Організація Об'єднаних Націй» як термін для позначення союзних країн.
- Цей термін було вперше офіційно використано 1 січня 1942 року, коли 26 держав підписали Декларацію Об'єднаних Націй і зобов'язалися від імені урядів сприяти утворенню системи загальної безпеки й активізації процесу роззброєння є
- 25 квітня 1945 Конференція ООН зі створення міжнародної організації почала діяти в Сан-Франциско, на якій було представлено 50 урядів і низку неурядових організацій, що брали участь у розробці **Статуту Організації Об'єднаних Націй**. Організація Об'єднаних Націй офіційно існує з **24 жовтня 1945 завдяки ратифікації Статуту** п'ятьма постійними членами Ради Безпеки — Францією, Республікою Китай, СРСР, Великою Британією і Сполученими Штатами та більшістю — 46 іншими сторонами, що теж підписали цей договір-статут.
- Перше засідання Генеральної Асамблеї, з 51 країною-учасницею, та Ради Безпеки, відбулося в Центральному залі Вестмінстера в Лондоні в січні 1946 року
- **в ст. 7 Розділу III Статуту ООН головні органи ООН (ГА, Рада Безпеки, ЕКОСОР, Рада з Опіки, Міжнародний Суд і Секретаріат) у межах своїх повноважень провадять діяльність орієнтовану на політику організації в сфері гендерної рівності.**

Статут Організації Об'єднаних Націй

- Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» (2000 р.), перша резолюція Ради Безпеки, яка наголошує на важливості рівноправної та повноцінної участі жінок у миробудуванні та підтримці миру (зокрема, включення гендерних питань у миротворчі місії та операції; урахування конкретних потреб жінок та дівчат, їхнього досвіду та перспектив при прийнятті політичних, правових та соціальних рішень; захист жінок та дівчат від сексуального насильства та інших форм насильства під час конфлікту).
- встановила зв'язок між гендером та безпекою і підтвердивши роль жінки протягом усього конфліктного циклу.

- Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”, ухвалена Радою Безпеки ООН 31 жовтня 2000 р., та резолюції Ради Безпеки ООН [1820](#), [1888](#), [1889](#), [1960](#), [2106](#), 2122, 2242, 2467, 2493, які разом **формують порядок денний “Жінки, мир, безпека”**
- До кінця 2020 року було прийнято дев'ять резолюцій: Резолюція 1820 (2008 р.), яка засуджує насильство як інструмент війни;

**Резолюція 1325,
прийнята Радою Безпеки на її 4213-му засіданні,
31 жовтня 2000 р.**

Рада безпеки ООН

- 10. закликає всі сторони у збройних конфліктах вживати спеціальних заходів для захисту жінок і дівчат від обумовленого статевою приналежністю насильства, особливо від згвалтування та інших форм сексуальної наруги та інших форм насильства, у ситуаціях, що являють собою збройний конфлікт;
- 11. особливо зазначає, що всі держави несуть відповідальність за те, щоб покласти край беззаконню та здійснювати судові переслідування осіб, винних у геноциді, злочинах проти людства та військових злочинах, **включаючи злочини, що стосуються сексуального та інших форм насильства щодо жінок та дівчаток**; у зв'язку з цим наголошує на необхідності забезпечення того, **щоб, коли це можливо, на ці злочини не поширювалася дія положень про амністію**

Чотири основних сфери Реалізації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»

ПОПЕРЕДЖЕННЯ:

- запобігання сексуальному та ґендерному насильству, а також усвідомлення ґендерної проблематики у системах раннього попередження конфліктів

Наприклад:

структурна реформа силових відомств, що передбачає систему протидії домаганням, сексуального та ґендерно зумовленого насильства, ефективний захист постраждалих та інформаторів;

заходи спрямовані на зміну стандартів поведінки чоловіків, які, як вважають, призводять до сексуального та ґендерно зумовленого насильства щодо жінок;

заходи, що залучають жінок до зміцнення довіри в громадах, між різними групами населення;

заходи, що залучають жінок до посередництва чи контролю над озброєнням.

ЗАХИСТ:

- захист жінок і дівчаток та їх прав у мирний час та під час конфлікту
- покращення безпеки жінок та дівчат, фізичного та психічного здоров'я, економічної безпеки та загального добробуту

Наприклад:

захист жінок та дівчаток від порушень прав людини, в тому числі сексуального насильства і дискримінації. Цей захист починається в мирний час і є необхідною умовою для стійкого миру і безпеки в суспільстві;

спеціальні заходи з підвищення безпеки жінок та дівчат в ситуаціях внутрішнього переміщення, перетину пропускних пунктів, кордону, доступу до основних послуг, з урахуванням підвищеної небезпеки сексуального і ґендерного насильства, сексуальної експлуатації або торгівлі людьми.

Чотири основних сфери Реалізації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»

УЧАСТЬ:

- сприяння рівноправній та всебічній участі жінок в усіх питаннях миру та безпеки і питаннях пов'язаних з конфліктом, у мирних переговорах
- збільшення кількості жінок на всіх рівнях національних, регіональних і міжнародних інституцій, що приймають рішення, та налагодження партнерських відносин з місцевими жіночими організаціями

Наприклад:

сприяння збільшенню кількості жінок в поліції, збройних силах, інших силових відомствах – в тому числі на керівних посадах;

сприяння збільшенню кількості жінок у парламенті, та їх залученості в роботу профільних комітетів для планування програм захисту та відновлення і розподілу ресурсів, комісій, дипломатичних місій;

залучення широких кіл громадянського суспільства, зокрема, жіночих організацій, до розробки Національного/регіонального плану дій, аналізу та оцінки його виконання.

ВІДНОВЛЕННЯ:

- забезпечення рівного розподілу допомоги між жінками і дівчатами та чоловіками і хлопчиками
- врахування різних потреб жінок і дівчат та чоловіків і хлопчиків у справі надання допомоги та відновлення
- відновлення справедливості – у тому числі кримінальне переслідування осіб, винних у сексуальних і ґендерно зумовлених злочинах

Наприклад:

врахування потреб демобілізованих військовослужбовців жінок та чоловіків, та їхніх родин, в плануванні та наданні послуг реабілітації та реінтеграції;

врахування потреб жінок-ВПО, які за статистикою переважно опікуються дітьми, літніми родичами та родичами з інвалідністю, при плануванні і реалізації програм сприяння зайнятості, розвитку бізнесу, інтеграції в громаду тощо.

- На національному рівні НПД щодо ЖМБ є ключовим інструментом для втілення резолюцій Ради Безпеки ООН щодо ЖМБ у конкретні дії. Розробка програми НПД зазвичай координується міністерствами закордонних справ або міністерствами з питань жінок або гендеру, але міністерства оборони також повинні бути залучені до цього процесу.
- Декілька міністерств оборони розробили плани та стратегії дій ЖМБ спеціально для себе та збройних сил. Участь у процесі НПД допомогла збройним силам та іншим оборонним установам у багатьох країнах налагодити відносини з громадянським суспільством.

- Перший Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 „Жінки, мир, безпека” на період до 2020 року затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 113-р (у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 № 637-р).
- **Україна стала першою країною в світі, де документ було прийнято в умовах збройного конфлікту**

- 28 жовтня 2020 року Уряд України прийняв рішення про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 „Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року, розроблений Мінсоцполітики у тісній співпраці з центральними та місцевими органами виконавчої влади, міжнародними партнерами та 18 громадськими організаціями.
- Цей План набув нової якості, орієнтованої на результат, консолідував зусилля 56-ти органів державної влади на національному та місцевому рівнях, органів місцевого самоврядування, міжнародних та громадських організацій, сфокусувавши увагу на 17-ти основних цільових групах жінок і чоловіків.

- **Резолюція Ради Безпеки 1820**, прийнята в 2008 році, спеціально засуджувала сексуальне насильство як тактику війни
- **Резолюція 1888 (2009 р.)**, яка санкціонує миротворчі місії для захисту жінок та дівчат від сексуального насильства, пов'язаного зі збройними конфліктами;
- **Резолюція 1889 (2009 р.)** залучення жінок до всіх етапів мирних процесів;
- **Резолюція 1960 (2010)**, яка повторює заклик припинити сексуальне насильство в збройних конфліктах;
- **Резолюція 2106 (2013 р.)**, у якій визнається, що сексуальне насильство в умовах конфлікту зачіпає також чоловіків і хлопчиків;
- **Резолюція 2122 (2013)** про розширення можливостей жінок на всіх етапах запобігання, урегулювання конфлікту та відновлення після конфлікту;
- **Резолюція 2242 (2015 р.)** в ознаменування 15-ї річниці розширення участі жінок у мирних процесах;
- **Резолюція 2467 (2019 р.)** щодо правосуддя, відповідальності та застосування підходу, орієнтованого на постраждалих, при вирішенні проблеми сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом;
- **Резолюція 2493 (2019 р.)** про введення чітких посилань на «повну, рівну та значущу» участь жінок.

Порядок денний ЖМБ.

- Цілі порядку денного ЖМБ:
- сприяти гендерній рівності та посилювати участь жінок у всіх аспектах запобігання конфліктам, мирних процесів, миротворчих операцій та розбудови миру;
- покращити захист жінок у конфліктних ситуаціях та припинити сексуальне насильство і безкарність за ці злочини;
- забезпечити, щоб міжнародна участь у конфліктних ситуаціях враховувала конкретні потреби жінок та покращувала захист прав жінок.

Резолюції Ради Безпеки ООН

Резолюції Ради Безпеки ООН щодо ЖМБ, Резолюція 2272 про миротворчі операції ООН та Резолюція 2331 про підтримку міжнародного миру та безпеки включають наступні заклики:

- ✦ до країн, що надають військові контингенти для миротворчої діяльності ООН – включити до участі в місіях більший відсоток жінок, а також радників з питань захисту жінок та гендерних радників; забезпечити проходження всім особовим складом всебічної гендерної підготовки; та включити готовність реагувати на сексуальне та гендерне насильство у відповідні стандарти ефективності та операційної готовності;
- ✦ до всіх сторін збройного конфлікту – виконувати конкретні зобов'язання щодо боротьби з сексуальним насильством, у тому числі за допомогою прийняття кодексів

поведінки та статутів збройних сил, а цивільним та військовим керівникам – продемонструвати підтримку та забезпечити відповідальність;

- ✦ до забезпечення того, аби процеси реформування сектору безпеки заохочували більше жінок до участі у секторі безпеки та забезпечували ефективну перевірку з метою виключення осіб, відповідальних за сексуальне насильство;
- ✦ щоб усі держави вживали заходів щодо запобігання та боротьби з безкарністю за сексуальну експлуатацію та наругу для членів миротворчих операцій ООН, або сил, які не є частиною ООН, але мають мандат від Ради Безпеки; і розслідували діяльність та потенційно репатріювали підрозділи, якщо проти них будуть висунуті звинувачення про поширену або систематичну сексуальну експлуатацію та наругу.

Таблиця 1: Відсоток жінок-військовослужбовців, військових спостерігачів та офіцерів штабу в контингентах 12 основних постачальників військ до місії ООН, листопад 2019 року

Держава		% жінок-військово-службовців	% жінок-військових спостерігачів та офіцерів
1.	Ефіопія	8.6	23.9
2.	Індія	0.8	12.7
3.	Бангладеш	1.5	16.9
4.	Руанда	4.1	9.2
5.	Непал	3.4	12.1
6.	Пакистан	0.7	15.9
7.	Індонезія	2.8	9.9
8.	Китай	3.0	7.3
9.	Гана	12.6	27.7
10.	Об'єднана Республіка Танзанія	7.3	18.9
11.	Єгипет	0.0	12.4
12.	Марокко	1.6	24.0

Джерело: Миротворчість ООН (2019), 30 листопада, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_women_peacekeepers_november_2019.pdf

- У 2018 році, Генеральний секретар ООН Антоніо Гутерріш повторно наголосив на зв'язку між безпекою, розвитком та правами людини, а особливо, між гендерною рівністю та стійкістю до конфліктів і запобігання ним – у Постійній програмі миру.

- Повна участь жінок у суспільному житті та на всіх рівнях прийняття рішень у сфері безпеки, розвитку та прав людини має важливе значення для забезпечення миру та процвітання.
- По-перше, жіноча безпека, економічне зміцнення та захист від порушень прав людини не можуть бути досягнуті без врахування **жіночого голосу та участі жінок у розбудові миру**.
- По-друге, невикористання політичної та економічної енергії всіх верств суспільства загрожує сталості будь-яких зусиль для побудови мирних суспільств.
- Таким чином, усі заходи, пов'язані з підтримкою миру, розбудовою миру, просуванням прав людини та сталим розвитком, повинні підтримуватися ґрунтовним гендерним аналізом. Визнаючи зв'язок між гендерною рівністю, безпекою та миром, Постійна програма миру розбудовує та зміцнює Порядок денний сталого розвитку до 2030 року та Порядок денний ЖМБ

**Генеральний секретар ООН
Антоніу Гутерріш**

- 22 червня 2023 року
- Доповідь Генерального секретаря про сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, січень - грудень 2022 року
- Ця доповідь, яка охоплює період з січня до грудня 2022 року, подається на виконання резолюції Ради Безпеки 2467 (2019), в якій Рада просила мене щорічно доповідати про виконання резолюцій 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013) і 2467 (2019) і рекомендувати стратегічні дії.
- 4 квітня 2024 року
- Доповідь Генерального секретаря про сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, січень - грудень 2023 року
- Ця доповідь, яка охоплює період з січня до грудня 2023 року, подається на виконання резолюції Ради Безпеки 2467 (2019), в якій Рада просила мене щорічно доповідати про виконання резолюцій 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010) і 2106 (2013) і рекомендувати стратегічні дії.

Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш □

Conflict-related sexual violence

Report of the Secretary-General

I. Introduction

1. The present report, which covers the period from January to December 2022, is submitted pursuant to Security Council resolution 2467 (2019), in which the Council requested me to report annually on the implementation of resolutions 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013) and 2467 (2019), and to recommend strategic actions.

2. In 2022, militarization and the proliferation of illicit arms escalated in the wake of a series of unconstitutional changes of government, exposing civilians to heightened levels of sexual violence, amid shrinking civic space and weakened rule of law in settings affected by conflict. State and non-State armed groups continued to target civilians with rape, gang rape and abductions. United Nations-designated terrorist groups, other non-State armed groups and transnational criminal networks used sexual violence as a tactic, destabilizing already fragile contexts. In some settings, national authorities were shored up by an array of actors, including militia or private military and security companies and groups fighting alongside national

- При ООН для належної реалізації політики гендерної рівності у секторі безпеки і оборони, на виконання прийнятих резолюцій створено і функціонує ряд органів, програм, зокрема,
- ООН Жінки,
- Комісія з питань становища жінок
- Комітет ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок.

- Резолюцією № 64/289 «Злагодженисть в системі Організації Об'єднаних Націй» створена **ООН Жінки** шляхом об'єднання і передачі цій структурі існуючих мандатів і функцій Канцелярії Спеціального радника з гендерних питань та поліпшення становища жінок і Відділу щодо поліпшення становища жінок Секретаріату, а також Фонду ООН для розвитку в інтересах жінок, Міжнародного навчального та науково-дослідного інституту щодо поліпшення становища жінок, з тим щоб вона виконувала функції секретаріату і здійснення оперативної діяльності на рівні країн.
- Початок такого функціонування пов'язується з **2011** р. Також була створена **Виконавча рада** як керівний орган Структури для забезпечення міжурядової підтримки її оперативної діяльності та здійснення нагляду за цією діяльністю

- Оцінка ґендерного впливу Сектора безпеки та оборони в Україні була проведена експертками ООН Жінки в Україні Оленою Сусловою та Еммікі Руз. в рамках глобального проекту структури «ООН Жінки» «Глобальні можливості для жінок, миру та безпеки: Від резолюцій до відповідальності та лідерства» в 2017 році.
- **ООН ЖІНКИ є структурою ООН, яка працює над питаннями ґендерної рівності та розширенням прав і можливостей жінок.** Світовий лідер в питаннях, які стосуються жінок та дівчат, організація ООН Жінки була заснована з метою покращення реалізації їх потреб у всьому світі.
- ООН Жінки підтримує держави-члени ООН у встановленні світових стандартів для досягнення ґендерної рівності та співпрацює з представниками уряду та громадянського суспільства щодо розробки законів, стратегій, програм та послуг необхідних для реалізації цих стандартів. Організація виступає за рівноправну участь жінок у всіх аспектах життя, і зосереджується на п'яти пріоритетних цілях: збільшення лідерства жінок та їх активна участь в процесах розвитку, боротьба з насиллям проти жінок; залучення жінок до всіх аспектів у **процесах миробудівництва та безпеки**; розширення повноважень жінок в економічній сфері; надання пріоритетності питанням ґендерної рівності в питаннях державного планування та бюджетування.
- Окрім того, ООН Жінки координує та підтримує систему роботи ООН у питаннях покращення ситуації з ґендерною рівністю

- **Комісія з питань становища Жінок (CSW)** є функціональною частиною Економічної і Соціальної Ради (ECOSOC). Заснована в 1946 р., вона є основним глобальним міжурядовим органом, **спеціально призначеним для сприяння забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.**
- У 1996 р. ЕКОСОП в резолюції 1996/6 розширила мандат Комісії та вирішила, що вона повинна взяти на себе провідну роль у моніторингу та огляді прогресу і проблем в реалізації Пекінської декларації та Платформи дій, а також в справі обліку гендерної проблематики в діяльності ООН

- 69-та сесія Комісії ООН зі становища жінок розпочалася 10 -21 березня. Основна увага сесії зосереджена на огляді та **оцінці виконання Пекінської декларації, Платформи дій та результатів 23-ї спеціальної сесії Генасамблеї ООН.** Огляд включатиме оцінку поточних викликів, які впливають на реалізацію Платформи дій та досягнення гендерної рівності і розширення прав і можливостей жінок, а також її внесок у повну реалізацію **Порядку денного сталого розвитку до 2030 року.** До роботи на сесії запрошені представники держав-членів, структур ООН, неурядових організацій з усіх регіонів світу.
- Від України в делегації взяли участь віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міністерка юстиції Ольга Стефанішина, заступниця Міністра закордонних справ Мар'яна Беца, Урядова уповноважена з питань гендерної політики Катерина Левченко, голова Національної ради Ольга Герасим'юк, державні посадовці і представники неурядового сектору

►►► Впровадження основоположних принципів гендерної політики держави:
рівність прав чоловіків та жінок як суттєве підґрунтя на шляху до євроатлантичної інтеграції України» ►►►

Центр інформації і документації НАТО в Україні /// Центр національної та інформаційної безпеки

СПІВПРАЦЯ В СФЕРІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Головні напрямки роботи
ООН Жінки в Україні

ООН Жінки

(Структура Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок) – це структура ООН, яка займається питаннями гендерної рівності та розширенням прав і можливостей жінок.

- У травні 2022 р. спеціальною представницею Генерального секретаря ООН з питань сексуального насильства в умовах конфліктів П. Паттен та віцепрем'єр-міністеркою з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиною було **підписано Рамкову програму співробітництва між Урядом України та ООН щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом.**

- У межах зазначеної Рамкової програми 25 травня 2022 р. була створена Міжвідомча робоча група (МРГ) з питань протидії сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією росії проти України, та надання допомоги постраждалим, головою якої стала урядова уповноважена з питань гендерної політики **К. Левченко**

- У рамках співробітництва між Урядом України та Фондом ООН у галузі народонаселення (UNFPA) було створено спеціалізовані центри (з єдиною методологією роботи) надання допомоги громадянам, які постраждали від СНПК в Україні – **Центри допомоги врятованим**.
 - Наразі вони працюють у 12 містах, зокрема в Києві, Запоріжжі, Дніпрі, Львові, Чернівцях, Кропивницькому, Мукачеві, Одесі, Полтаві та Харкові
- На початок 2023 року в Україні функціонувала мережа **із 760 спеціалізованих служб підтримки, а саме:**
 - **Центри допомоги врятованим,**
 - **центри соціальних служб** і спеціалізовані служби підтримки постраждалих від домашнього насильства та ГЗН,
 - у **громадських організаціях**, – де постраждалі від СНПК можуть отримати соціально-психологічну та правову допомогу

- **Комітет ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок** заснований Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, Жіноча конвенція) 1979 р. [169] та відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1999 р. [332] уповноважений приймати та розглядати повідомлення, про порушення будь-якого з прав, викладених у Конвенції та проводити розслідування, якщо отримує достовірну інформацію, що свідчить про серйозні або систематичні порушення державою-учасницею прав, викладених у Конвенції.

Committee on the
Elimination of
Discrimination
against
Women